

Megjelenik a lap **Temesvárott** minden **kedden**.

Előfizetési díj akár helyben, akár postai szétküldéssel:

Égész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap házhozordásáért rendelést tehetnek a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros, bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetni helyben a szerkesztőségénél, vagy a helyb. könyvkereskedésekben; vidéken minden cs. kir. postahivatalnál a szerkesztőséghez utasítandó bérmentes levelekben.

Hirdetések minden közhasználatban lévő nyelven fölvetetnek. A beigtatásért minden három hasábos egyes sorért 4 p. vagy 7 uj krajcárnyi díjszámitatik.

Kiadó hivatal: belváros, bécsi utca Uhrmann Márton műkereskedésében.

Kedd, július 24. 1860.

30. szám.

Harmadik évi folyam.

Lapunk 29. száma hatóságilag lefoglaltatott.

Szomoru esztendő.

Történeti rajz.

XII.

Székely küldöttei igen sok elégtelent ennek részére hódítottak. Ő maga Bektes basa által Mehemet a szeraskir barátságát nyerte meg, s ez által a portáig juthatott. A szultán kegyeivel halmazá. Egy oklevél által Erdély fejedelmévé tette őt és örökösait fiu s leány ágon. S mig nem Erdély jobb sorsra emelkedik 10,000 aranyon kívül minden hadi adót elengedett.

Hadjáratát legelőbb Bektessel Bánság ellen kezdte meg, s Karánsebest 500 tatárral csakhamar bevette. Másfelől Bethlen Gábort sereggel Erdélybe küldte, ki a vaskapun át bemenvén csakhamar Szászvárosig nyomult. Szászváros védte magát mint tudta egy egész napon. Hasztalan. Parancsnoka Tech, ki menekülni akart, elfogatott, katonái nagy része levágotott. A várost azonban megkímélték. Bethlen Gábor ezután visszavonult.

Néhány nap mulva Gyulafehérvár ellen ment. Ennek parancsnoka Spinoza vala. A katonák nagy része a várba volt elhelyezve, s így látta Bethlen hogy annak elfoglalása nehezen menend. A várossal könnyebb dolga volt, mert ez rögtön feladta magát. Nem így a vár, mit Bethlen hadi csel által akart kézhez keríteni, mely a kivitelnél, a megbizottak ügyetlensége miatt füstbe ment. S midön Bethlen a vár alá ért, a kapuk bezárva, leláncolva voltak. Nem maradt más hátra mint formasierinti ostrom, mi april 29-én meg is kezdetett.

Egy napon a német sergek kiütést próbáltak. Felgyújták ugyan a külváros egy részét, de csakhamar visszaverettek, s az általok gyújtott tűz kedvezőtlen szél miatt a belvárosban nagy égést okozott. Leégett az Izabella által épített fejedelmi palota, a lóporos torony égbe röpült, szóval a vár nagy része menthetlenül leégett.

Az ostrom ötödik napján Székely Mozes Fehérvár-

tól 2 mfdre Borbánd alá érkezett mintegy 8000 főből álló sereggel.

Első tette volt: erélyes rendeletet bocsátott ki, hogy a nemesség fölkeljen s táborába siessen. Borbély, Toldi István, Boronkai, Vayda sat. csakhamar oda is gyültek. S az öreg Borbélyban egy hadseregnél többet nyert.

Az első heves támadás süketlen maradt. A vár romjaiban is erősen tartá magát. Ekkor Borbély tanácsára ajánlatot tettek feladása iránt. S a várparancsnok csakugyan beleegyezett, tisztességes és szabad elvonulást kérvén ki magának.

Igy került Gyulafehérvár Székely Mózes birtokába, ki rögtön áldozó csütörtökre hálaünnepet rendelt. Ez napon „Erdély vajdája“ címet vett fel.

XIII.

Básta eleinte Székely támadását jelentéktelen dolognak nézte s megvetését lanyha és figyelmetlen intézkedéseivel is tanusítá. Csakhamar megbánta. Székely előnyomulására Szamosujvárra szaladt. De a vajda, ki nek serege naponkint nőtt, s naponkint több vár hódolt meg, villámgyorsan e vár alatt termett s azt ostromolni kezdé. Megrohanás által nem levén könnyen bevehető, egy pár alvezért a vár alatt hagyott, s ő maga Deésre ment, honnan Rédei Ferencet s Kantemir Murzát Kaplyon alá a hajduk ellen küldte. E sereg szétveretett, s vezéreik Szamosujvárra menekültek.

Szamosujvár ostroma most lanyhábban folyt. Básta a tettek mezejéről leszoritva, elhatározá biztos csel által menekülni s megvédeni ekkép a már már veszendő ügyet. Egy ködös éjjelen mintegy 40 lovassal a vajda táborán átmenekült s utját Kolosváron át Szathmárnak vette. —

XIV.

Kezdetben Székely ügyei bámulandó szerencsével folytak. Segesvár feladta magát Borbélynak; a nemesség szaporodott táborában. Egy más hajducsapat elleni táborzása is jól ütött ki.

Ugyanis Kis Farkas Szent-Demeternél táborozott (Beszterce vidék) de értesülve a kaplyom megveretésről, sáncolni kezdé magát. Ellene Makó vezérsége alatt Székely tetemes serget küldött. Kis Farkas sargei ennek

minden ügyes intézkedései dacára szétverettek, maga a vezér a tatárok által elfogatott, kiktől Székely 200 aranyon kiváltotta, s zsoldjába fogadta.

Éppen ez időben Radul vajda egy segédcsapata is szétverett.

Másfelől Capreoli Tamás gróf, kit Básta a széke-lyek fellázítására küldött, a Bogáthi testvérek által elfo- gatott s Görgénybe elzaratott. De a gróf kis számu őrizetét megcsalva, menekült. Alig tett azonban 10,000 lépésnyi utat, utolérték s vasra verve Fehérvárra vitték.

E közben Kis Farkas és Nagy Albert fellázták a Székelyföld egy részét.

Ennyi szerencse közepett a győztes vezér, hogy per- cet se veszessen nagyobb erejével Kolosvár alá ment. Tudta, hogy az első rémület, a város ijjedelme sokkal többet segitend mint sergei merénye. S valóban igen kis ostrom után felszólítá a tanácsot s választott pol- gári gyűlést, hogy adja fel magát. Mindkét gyűlés el- lenzette. Nem így a polgárság s nép, mely fölkelt s mindenféle utcai kravalokat csinált. És midőn a tatá- rok a külvárosokat fölgyújták erővel kényszeríték őket. Az alku megkötetett. Székely az őrségnek szabad és tisztos elvonulást engedett.

A nép rajtok nem tölthetve ki dühét, egész erejé- vel a jезsuiták ellen fordult... Méltán szórta fejére átkait, mint insége s nyomorának kutfejére. Templo- mokat kirabla, iskoláit, kolostorait földulta, s őket ma- gokat is Székely rendeletére Toldi nehezen tudta el- szöktetni.

Székely Kolosvár alól Szamosujvár kikerülésével Besztercére ment. Járhatlan utakon jutottak oda, s ak- kor is a kapukat zárva találták. Itt is a tanács állott ellent. Székely ekkor a szultán, a maga s a kolosvári tanács leveleit beküldé a várba. Hosszas alkudozások eredménye lett, hogy Beszterce magára nézve kedvező föltételek mellett feladta magát június 25-én az ostrom harmadik napján. Az őrség tisztjei táborában ma- radtak.

XV.

Székely Mózes eddigi hadjáratai, hadvezéri tapin- tatot, helyes combinatiót, erélyes lelket, s az ország kö- rülményeiveli teljes ismeretet tanusítottak. Népszerűsé- gét, melyet a nyomorgatott országban merénye szerzett, helyesen fel tudta használni. Minden talpalatnyi tért bármily terhes föltételek mellett is kezéhez kerített. Az ellenpárt irányában mindig nagylelkű megelőző volt, s szigorubb eszközökhöz csak a végleteknél nyult, sym- pathia által akarta biztosítani uralmát egy országban, mely oly súlyosan érzé az embertelen bánásmód terheit.

Pár hó alatt az ország legnagyobb részét birta, s ekkép „intra dominium“ csak különös események által lehetendett belőle kizavarható. Szomszédai közül a török, moldvai hospodár jó barát, Rudolf beütésétől nem tarthatott; egyedül Radul vajda okozott neki aggodal- makat. Ez ellen egy a hospodár által ellene intézendő hadjárat által vélvén magát biztosíthatni, ezt szándoká- ban követeli által akaró erősítgetni.

Besztercéről ő Medgyesre indult. E közben egy hajducsapat az ellenállni akaró szebeni polgárok közül többeket öszvekoncolván, csakhamar a megrémült Med- gyés is föladata magát.

A tatárok fékezése nehezen bár, eddig mégis sike- rült. De most midőn az országból kikészültek éppen fékezhetlenek voltak. Minden ellenállás, s a legszigo- rubb eljárás dacára is raboltak, s 12,000 fogolynál többet hajtottak el magokkal.

Székely szerencséje e percekben érte el a tetőpon- tot. Rudolf császár követeket küldé hozzá következő ajánlattal: birja Székely Erdélyt, Lugos és Boros-Jenőig a magyarhoni várakkal; de a Szilágy, Bihar és Marma- ros megyékhez jogáról mondjon le.

Székely hajlandó lett volna e feltételeket elfogadni. Tudta, hogy két ellenségnek nem felel meg, s ha Ru- dolffal kibékül, Radullal elbánik. E percben érkezének meg követeli a hospodártól biztos hirrel, hogy Mogila Radul ellen hadra készült. Ez oldalról tehát rosztól nem tartva, Rudolf ajánlatát elutasítá. Ki biztosíthatá őt Básta ellen, mig az erdélyi kapcsolt részek annak kezében vannak?

XVI.

„Sorsát senki sem kerülheti el.“ Tán senkire sem illett jobban mint a hatalom, fény és dicsőség tetőpon- tján álló Székelyre. Célját annyi biztos számítás, annyi erély és ügyességgel vitte ki. És mégis bukniá kellett egy kis, előre nem látott, számba is alig vett körülmény miatt.

Radul vajdai székét Bástának köszönheté. De Básta nem tarthatá meg azon, s neki szüksége volt a török barátságára. Székely által kívánván azt elérni, álmában sem akarta a vele barátságot felbontani. E közben Kraker Szaniszló a segesvári ostromlottak bizománya nyomán sürgeté őt haddal támadni meg Székelyt. Ne- hézségekre találván mellékutakhoz folyamodott. Igéreték által Deli Markót és Rácz Pétert két szabadcsapat-ve- zért részére hódított, kiket utoljára is kénytelen volt Erdélybe eresztteni. Meghagyta, hogy mig ő nem érke- zik a fősereggel, csatába ne ereszkedjenek. Ekkép ő megszabadult e rabló csapattól a nélkül, hogy Székely is nagyon félhetett volna tőle.

A két rablóvezér csakugyan be is ütött s Brassó- székben Földvárnál telepedett le és várt, várt boszan- kodott egy naptól a másikig s végre hinni kezdte, hogy meg van csalva. Így elhagyatva ekkép, mivel a feje- delemmeli megütközést ekkép elkerülhetlennek tartotta, erejét minden áron akarta növelni. Így álhireket ter- jesztett táborában, s a szomszéd székely népet, mely az erdélyi vajdának soha sem volt hive, bujtogatta s any- nyira vitte, hogy tábora az átszököttekkel nem sokára két akkorára növekedett.

XVII.

Székely azonban nem bizott Radulban, de próbálni akart szépszeréveli kibékülést. Követeket küldé hozzá, intve a portávai kibékülésre. Radul rögtön divánt

gyűjtött, s még onnan viszonzásul követeket — két boért — nevezett ki Székelyhez. (Jun. 16. 1603.)*)

Most az egyszer Radul őszinte volt. De beütött vezérei ellenzették a kibékülést. A tábort mindig izgatottságban tartották. Székely embereit szélteben fogdosták, Háromszékbe küldött követeit fogva vitték Segesvárra, s ott kinzások közt végezték ki. Szóval mindent elkövettek, hogy egyik vagy másik nyakassága által az egyezkedés létre ne jöhessen.

S célt is érték. Székely a halogatást ármánynak tekinté s hogy a rászédethetést megelőzze, Makó és Imecs vezérlete alatt egy 3—4000 főnyi serget küldött Brassó felé, kik oda megérkezve egy kis csatában vissza is nyomták az oláhokat.

Székely e közben folytonosan növelte erejét, centrálta sergeit, s Makónak szoros rendeletet adott, kerülni minden áron az ütközetet. De Makót első szerencséje elbizottá tette. Ujabban megtámadta az oláh tábort. Most azonban serge szétveretett, Imecs vezértársa a csatában elesett, őt magát elfogták, s lenyuzott fejét Radulnak küldték. „Siessen e diadalt ujjal megkoszoruzni.“

Szilágyi Sándor.

(Vége köv.)

Ajánlat.

Miután divatba jött nem csak a tökkirályra, a fickóra, mint eddig szokásban volt, hanem élő fejekre is pénzt rakni, kérem az én fejemre is vagy 30000 darab aranyat adni, mely ajánlatnak elfogadása mellett a kölcsönző csak nyere, mert egy nagy szakált is kap hozzá.

Egyszersmind figyelmeztetnem kell az illetőket, hogy én eddig az üres főmnek nem nagy hasznát vettem, és most leginkább azért akarnám áruba bocsátani, mert az üres fők a mai világban legtöbb kelendőségnek örvendenek, később tán majd az ily üres főért egy batkát sem fognak adni, tehát azért tartanék most egy gänzlicher Aussverkaufot.

Hogy fejemet elvesztem, ez legkevesebbé sem agaszt ezen fejtelenség közepette, mert ha az egész világ elvesztette fejét, minek tartsam én meg, ha még arra sem használhatom, hogy cylindert rakjak reá.

Részemről csak akkor tudom, hogy fejjel bírok, midőn kopfsteuert kell fizetni. A tudó is akkor jó, midőn üres, midőn kong, az én fejem is ilyen egészséges mert nagyon kong, azért reméllem, hogy bizonyos galériákban maga helyét nagyon is betöltendi.

Ajánlatom nagyon is szerény, midőn a mostani körülmények közt igen használható üres főért, csak annyit kérek, mint a mennyit egy teli, okos főért, mely nem a mostani időkhez való, igérték.

*) A levelek másolata Kazinczy Gábor gyűjteményében.
(Sz. S.)

Herodesné gustust kapott a cepperli polka után szt. János fejére, mind a mellett, hogy az étlapon nem volt, melyet neki egy ezüst tányéron servirozták. Ha tehát valakinek az én fejemre vágyakoznék, szivesen engedem át a fentebbi feltételek mellett, legalább ez által elérem egyszersmind azt is, hogy nem lobbantják többé szememre, miszerint fejes vagyok és saját fejem után indulok.

Ajánlatokat elfogad a „Tigris“ szállodában Tristitia főpincér és mint ál Karabátye *)

Szeleburdi.

Levelezések.

Kolosvár, június 27-én 1860. Erdély legujabb statistikai leírása megjelent 1857. Szebenben, irta Bielz E. A. Ez a többek között a 68 l. így ír: Der Mineralreichthum Siebenbürgens zeigt sich auch in seinen zahlreichen und mannigfaltigen Mineralquellen und auch in dieser Beziehung wird kaum irgend ein zweites Land in Europa dem Uns'rigen gleichkommen. Wir haben hier kalte und warme, geschwefelte und gashältige, alkalische und salzige Mineralwässer in grösster Anzahl unter denen bezüglich ihrer Menge die kalten, und davon wieder die Kochsalzquellen und Säuerlinge den ersten Platz einnehmen. — A szerző természettudós is buvár is, Erdély legnagyobb részét már is beutazta, következőleg a mit ír, személyesen vevé szemügyre, s csak így lehet szakavatottan írni; éppen nem csoda tehát, ha műve szakemberek előtt kedves fogadtatásra talált, s általában becsültetik.

A hideg forrásokat beosztja: sós, savanyuvíz, tim-sós kénköves, keserű és sodavizekre, a melegek közt a hév R. szerint egész 25 1/2 fokig emelkedik. Ezek között kettő van teljesen átvizsgálva, u. m. az Alsó-Vácai, és Al-Gyógyi; de nevezetes a Csik-tusnádi is, melynek hőmértéke 20 fokra rug.

B. műve, buvárlatai és kutatásai csaknem hivatalos alakuaknak tekinthetők, s így nyomán megemlíthetjük ama nevezetesebb forrásokat is, melyeket ő különösen kiemelt, s a vegytani vizsgálat következtében egybeállított. 1. Borszék a fő- és lobogói forrással; 2. Rodna dombháti, borvölgyi és medvepataki forrásával. 3. Sz. György nem messze Rodnához. 4. Sztoikafalva. 5. Kéménd. 6. Vecel. 7. Zaizon, nevezetes különösen Ferdinand forrása. 8. Szombathfalva Udvarhely szomszédságában. 9. Korond Parajd mellett. 10. Homoród Oláhfalva mellett, felső és alsó nevű forrással. 11. Lövete hámorforr. 12. Kérolly, Lövete közelében. 13. Farkasmező Homoród-Almás szomszédságában. 14. Száldobos, 15. Előpatak. 16. Sepsi Sz. György. 17. Bodok. 18. Polyán Kezdi-Vásárhely mellett. 19. Jakabfalva. 20. Csik-Sz. Király borsávos forr. 21. Rákos éjszaknak Csik-Szeredától.

*) Így hívják a románok vidékünkön Garibaldit.

De Erdély e páratlan kincse a mondott számokban felényire sincs megismertetve, még igen számos névtelen, ismeretlen, tehát vizsgálatlan s többnyire csoportosan előtűnő és használható forrásai vannak. Egyes vagyis magános forrás ritkán látható, a természet e folyékony áldása többnyire csoportonként tűn föl; a rendezettebb fürdőhelyek ezek: Rodna, Borszék, Előpatak és Zaizon; azonban majd sátor majd egyéb igénytelenebb készületi fürdőiségek vannak még: Korondnál, Szombatfalván, Homoród, Kéroly, Csik-Tusnád, Sztoikafalván s egyébütt is. A kénköves források közt legajánlatosabb Sibó és Szombathfalva; ezek megvizsgáltak és már hosszabb idő óta használatban levők.

Ha e kárpátország csekély területét a természet e ritka adományainak feles számával egybe vetjük, csak bámulnunk kell ama roppant kincsen, melyet Erdély forrásaiban bir; de még inkább bámulunk azon, hogy e megfizethetlen adományok oly céltalan, oly haszon nélkül folydogálnak el a semmiségbe: míg a külföldnek tán nem is hasonlítható vagy legalább nem becsesebb forrásai gyógyvizekké lőnek, erősen látogattnak, s minden csöppje keményen megfizettetik.

Itt már csakugyan elmondhatjuk, miszerint valóban nem ismerjük, a mivel birunk; vannak hideg és hó források, gyógyvizeink, és a legfinomabb savanyu vizeink, s csak a szomszéd testvérhon is alig lát valamit mutatványul; hogy külföldiek keressenek meg bennünket ritkaság, hogy vizeink messzebb földre is szállíttatnak, azt csak hallani lehet néha. Persze itt két nagy hiba lenne legelsőbb is orvoslandó. A.) Vegytani kémletet kellene minél hamarább alkalmazni, mit természetesen a szenvedő emberiség érdeke sürget legkivált; B.) Vállalkozóknak kellene alakulniok, kik habár a szállítás nehéz és költséges is, de váltva a már ismert és használható vizeket a külföldnek is bemutatnák, gyógyhelyiségeket állítanának, s rendes orvosi kimutatásokat köröztetnének; hogy ismerje meg azokat a világ, keresse fel a kóros, s hordassák meg magoknak azok is, kik borozgatni szeretnek.

Minél égetőbbek a vágyok, melyeket éppen most leirék, annál örvedetesebb ama jelenség, melyet a birodalom orvosainak, de legkivált a szenvedő emberiségnek ez alkalommal bemutatni akarok.

Bécsben 1860. nem rég jelent meg egy ily című munká: Uebersicht der bekanntesten zu Bade- und Trinkkuranstalten benützten Mineralwässer Siebenbürgens. E mű a legújabb vegytani vizsgálatok, s 1858. és 1859-ik évben nyert hivatalos jelentések nyomán állítottott egybe Dr. Sigmond nj. tanár által. Bizonyára annál örvedetesebb jelenet ez Erdélyre nézve, minél inkább megvagyunk győződve, mikép 40 év lefolyása óta a mondottam érdekekben alig birnánk valamely lendítő mozzanatot felmutatni; pedig bizonyosak lehetünk, hogy míg a tárgyak nincsenek elemezve, addig valamely hathatós egész egybeállításáról szó sem lehet.

S. bevallja idegen létére is, hogy Erdély iható- és gyógyforrásai megszámlálhatlanok, s mi ismét bámulandó, mind a nép mind a tudomány előtt alig ismeretesek. A

természetkutató-társulat csak sós forrást 593. mutat föl s pedig oly gazdag tartalommal, hogy maga a sótartalom 30 percentre rug. Ezekhez legközelebb állanak az alkali, vas, és savanyu források. A hideg kénköves források szintén nagy számmal vannak, ilyenek a timsó és kesertartalmuk is. S mily nagy az anomalia!

Míg Erdélynek oldó, erősítő s az altestre legjótékonyabban ható vizei tudatlanságból egészen elhanyagoltatnak, elhagyatnak, addig a szomszédos Oláhország, Moldova, az európai és ázsiai Törökhon és Egyiptom a legtávolabb nyugoti részéről hordatják s pedig nevezetes mennyiségben a tán alig hasonló tartalmu vizeket! A jód és bromtartalmu vizektől ugyan így lehet szólan. A bajor adelheidi forrásviz Erdélybe hozatik, míg a zaizoni sokkal becsesebb, tartalomdusabb, és a tova szállításra — mi szintén figyelemre méltatandó, — mindig alkalmasabb. Ime a szegény Erdély ügyes vizsgálat, helyes utánjárás és kellő ismertetés által mennyi kincshez juthatna. Az előpataki forrás teljesen egy és ugyanaz a marienbadi kereszt- és Ferdinand forrással, s ha fölteszszük is, hogy a borszéki borviz, — itt így nevezik, — miután vidékünkön egész N. Váradig a legszivesebben fogadtatik, s üveg nélkül 14—17 uj krajcárig kapható — a legnagyobb mennyiségben hordatik szét, — évenként a kelendőség számát 2,000,000 üvegre lehet tenni, — még sem áll arányban azon előnyökkel, melyekkel az e mellett nem méltatott vagy elhanyagolt források, különösen a borhoz használható savanyu források, minők például a kérolyi s követei dicsekednek, vagy gondozás mellett dicsekedhetnének.

Minden esetre nagy hátrány még — a mondott okokon kívül — e jelentékeny ügyben a közlekedési hiány; Erdély a világgközlekedési eszközöket, minők a vasutak, gőzhajó teljesen nélkülözi, innen van, hogy S. ur is Erdélyt műveltség oásának nevezi; természetesen legelső és legkívánatosabb dolog minden gondolkozó fő szerint, hogy a magyarországi, névleg a n. váradi vasut minél hamarább folytattassék be Erdélynek, hogy a két főváros minél előbb ölekezzen. Ama rejlő kincsek, melyek vagy még ismeretlenek, vagy legalább nincsenek használatban, e kapocs által egész művelt Európára bizonyosan a legjótékonyabb és legjövedelmezőbb hatással leendenek.

1852-ban ő felsége ittjártakor lett ismét ismertessé Oláhország határa felé Mikes gróf jószágán egy nevezetes forrás Vadászat alkalmával ugyanis, melyen a bájvidékben maga ő felsége is részt vőn, vevék észre, hogy a marhanyáj mohón iszsa a vizet; a dolog figyelmet gerjesztvén, az után-nézés nem maradt el, s mint legújabban hallatszik: a forrás igen jó fürdőviznek találtatván, a gróf már alkalmas és kényelmes helyiségről is gondoskodik.

Adja azég, hogy a nevezett források mielőtt gyógyvizsgálat alá vettessenek, az üdvös és hasznosnak találtak hivatalos uton megismertessenek, s Erdély e kimerithetlen kincsei a közhasználatnak minél előbb átadassanak.

Endreffy.

Beodra, 1860-ki július 8-án. T. szerkesztő ur!

A levelezőnek mintegy ex officio kötelessége levén az olvasót minél több ujsággal elhalmozni; de miután ez egy oly egyénnek a ki nem költő, igen nagy föladat, azért megenged a t. olvasó, ha helyiségünkről amugy egyszerűen adom elő annak — magam sem tudom mi-jét. A legnagyobb ujság, azaz legnagyobb ritkaság az idén: a barack, mert ez virágjában végkép elfagyott; a repce a reményt csak félig elégitette ki; de a buzában is sokan fognak csalatkozni, mert szemzésekor a három napig tartó hőség miatt tökéletesen ki nem fejlődhetvén, bajosan válik belőle oly liszt, mint a minőt reményletünk; különben, nincs is oly termés, mint a milyennek lenni némelyek tudni akarták. Azonban bor lesz annyi, mint 1834-ken; csak időjárásunk kedvezzen. De ha olyan lesz annak a tüze, mint jelenleg napunknak, — mely reánk most csaknem oly gyöngén süt, mintha holddá alakult volna, — akkor kénytelenek leszünk árendás uram növelése alá adni, hogy föllelkesitse azt ugy mint ő tudja.

Már most nézzük községi rendszerünket; miként áll ez? Semmi baja, csak a toroka véres; így szól egy közmondás. No de ez ránk nem illik, miután nálunk az élet csak annyiban különbözik az ókori paradicsométól, hogy nem terem minden vadon; különben mi oly szabadságot élvezünk, minőt nem egy könnyen találhatni ugy szólván talán a szabad indiánok közt sem. Mert például a többi közt: ludjaink, juhaink közlegelőnkön mindenütt szabadon járhatnak. Azt mondják ugyan némelyek, hogy azért rühesek lovaink, mivel a juhokkal egy helyre járnak; de mi tapasztalásból tudjuk, hogy az is csak olyan járványféle betegség! Igaz ugyan, hogy ez akadályozza némelyiket a közlegeltetés-től, miután ha jó lova van, nem meri ménesünk közé eresztetni, félvén, hogy megrühesül. De ennek mi örülnünk: mert több legelőnk marad juhainknak, — melyektől nagyobb hasznot huzunk, mint a lovaktól, miután tőlük még közmunkát se végzünk; s ha netalán valamelyik lovunk el is rühesedne, husz krajcár ára kát-ránnyal megkenjük és vége a bajnak. — „Biró uram, a csószök meg se fordulnak a k...i kaszálónkon, mind leéttetik a lovakkal!“ így szólt egy lakóstársunk, kinek 4 hold buzavetését annyira leéttették a juhokkal, hogy a tavaszon kénytelen volt újra fölszántani s elvetni, öreg biró uramhoz, kitől ily választ nyert: „Eddig se

jártak oda a csószök.“ — „Biró uram, a tehenek nem kapnak vizet: nincs vödör az istálókuton;“ mondja egy másik a tavaszon. „Van viz a székes helyeken elég,“ lön a válasz. — „Biró uram; mért nem javíttatta ki azt a magtár fűrfalát is, midőn a község házát meszeltette; ha még egy oly tél jön rá, mint a multkori, ledől.“ „De hogy dől;“ volt ismét a felelet. — „Biró uram; mért nem megy ki egyszer megnézni azokat a csószöket; soha se látjuk őket.“ „Hát azokat is én nézzem?“ — „Biró uram; mért nem nézi meg az utcsinálást; lám a b...i, k...i és b...i biró majd mindennap ott van.“ „Hát én nálam nélkül nem készülhet el?“ — „Igen; de egyik hord homokot, a másik még meg se jelent.“ „Hát eddig mindenik hordott?“ — sat. sat.

Azt mondják erre némely okoskodók, hogy ez azért van, mivel kevés a fizetése, mivel csak egy évre van kinevezve. — Volt már szerencsénk hároméveshöz is, kinek illő fizetése volt; de ekkor is csak hasonlót tapasztaltunk. Azért, valamint a hajdani magyar törvénymondá; nemo miserum iudex esse potest; ugy elmondhatjuk talán azt is, hogy: nemo rusticorum iudex esse potest. Kivétel ugyan van mindenben; hiszen 51-diki télen is láttunk fehér varjut — de annak is fekete volt a csorra; — de csak benne van a kaputos iránti ellenszenv és hiányzik az erély. Némelyek ennek okául a népnevelés hiányát mondják; azonban azt is tudjuk, hogy születni is kell az embernek: mert hogy az állatot könnyebben idomíthatni, mint az embert, az is áll. Azért szinte nevetséges, midőn találkozik, a ki azt akarná, hogy a lelkész szónoklatával szüntesse meg a rosztat. „Büntetessék a tettes szigoruan, hogy hatályosabb legyen a fájdalom, mint a kényelem, melyet a tény elkövetése után élvezett;“ így szól T. P. az egykori „Társalkodó“ban, és talán nem helytelenül: mert — mint F. J. a Nép Ujs. egyik számában mondá: „Ott, hol a bot, korbács nincs használatban, a szamarak és rosz lovak igen lassan haladnak.“ Az 1830-ki árvizkor midőn a k...i birót és esküdtet — kik a töltést a koresma asztalánál csináltatták — S. S. szolgabiró egy-egy tucet bottal megajándékozta, az esküdt körülnézvén magát így fakadt ki: „Ez már mégis szegyen!“ „Szegyen, szegyen, — válaszolt a biró, — de fáj!“ De volt is sikere e rögtönítéletnek, mert másnap az egész község a töltést csinálta; sőt mai napig fönmaradt nálunk e közmondás: „Szegyen, szegyen; de fáj!“

K. F.

T Á R C A.

Vész és nemtő.

Történelmi beszély

Ránosztai Rezsőtől.

(Folytatás.)

Ne foszsz meg boldogságomtól uram király, — mondá elszomorodva a férfi, míg a szép hölgy arcain lángpirosság

futá végig a király szavaira, — ne foszsz meg, lásd e nő nem szokott idcgen kezekhez.

Majd megszokja azt — szólt kéjtsugárzó pillantatot vetve a király a lesütött szemekkel álló hölgyre, — majd megszokja, s végre is mi nagy szerencsétlenség volna abban, ha én e nőt kezemre méltatom... Most már ugy hiszem meg-elégszel, s megegyezesz?!...

Nem, nem tehetem azt uram király — oh nem!!

Parancsolom — kiálta dörgő hangon a király — meg kell lenni!

A szép nő ismét elhalványult és fehér lett bájos arca mint bejöttekor. A férfi közelebb lépett a királyhoz s halkán fülebe beszélt. — Könörülj uram király, hidd nem hoz boldogságod reád e nő szerelme... csak fájdalmot és bánatot.

Parancsolom! dörge ismét a király — szavamnak hódolni kell!

Izgékony suttogás támadt a törvénytanácsosok között a király szavaira.

Egyesek intének rosszalólag; de föllépni kisérem mert a király tette ellen; azon egyeseket pedig lesújtá a haragos kényur villámpillantata.

Péter megszokta, hogy akarata szent legyen, miként személye szent.

Az idegen nem szólt...

Ismerte helyzetét, nem is szólhatott, de arcán nehéz fájdalom terüle el. Tudta mily helyzet jut a nőknek, kiket Péter védelmébe vesz! Hanem bizott hölgye tiszta erényében s istenében.

Már báná, nagyon báná, hogy nőjét testvéreinek mondta s bár saját élte megmentése kívánta ezt, de becsületes lelke előtt nehéz vádként emelkedék a gondolat, miként jobban nem szerette a nőt mint életét, s bárha kedves volt is előtte az élet, kislelkűségnek érzé, hogy megmentéseért nőjét tagadta meg.

De hisz mivé lett volna e nő ha én meghalok? — mentegeté magát szomorú gondolatiban, — bizonyosan túl nem éli halálomat... így pedig legalább él.

Ha megmondom hogy nőm — füzé odább gondolatait — akkor is csak a jelenhez hasonló helyzet érendette. Engem pedig bizonyos halál; és ő beleegyezett, hogy testvéremnek mondjam őt, sőt kért... Lelkemre! vagy hazudtam-e? hisz a mellett, hogy nőm, uaokahugom is, apám fivérének gyermeke...

Szivem tiszta; bizom az urban ki engem eddig megvédelmezett, ezután is vigyázni fog reám s ő reá is...

* * *

A magyar hölgy lett Péter legszebb, legféltettebb virága... Órákig elmerengett bájos arca szemléletében, s minél többet nézte, annál több szépséget fedezte fel benne.

Szép volt a fiatal magyar hölgy, s a termet és arc szépséget a szellem tevő még szebbé, még vonzóbbá, mert bájjának fonséget is kölcsönöze.

Arca mint a hajnal; szemei mint az éj sötétek; hollófürtei sűrű hullámokban ereszkedének hóvállaira; termete lengő, karcsu, mint a cedrus fiatal lombja.

De a hajnalarc nem derít fel, nem hozá meg soha Péternek a szerelem napját, mit oly epedve vára...

A szemek tiszta éjjelében csak az annyiszor megkísértett erény s ártatlanság őrtüze loboga, égető lángjával.

A dus hajazat, melynek hollószínű sátora hó vállain s hab nyakán körül folya, csak akadályozá a király öleléseit, míg a karok óvakodva taszíták el.

A lengő karcsu termet messze elhajlék a királyi törzstől, s tiszta erényén hajótörést szenvedtek a király vágyai.

Virág volt e hölgy, de nem azért, hogy a kéjenc király keblén, annak tiltott öleléseitől hervadjon el.

Szerelem helyett csak becsülést és tiszteletet hozá a királynak, távolban tartozkodó becsülést és tiszteletet a legnagyobb mértékben — de más semmit.

Hiába ragyogott föléje a korona sugára, hiába vonának lábai alá bitor szőnyegét, ő egyszerű akart inkább maradni szegény, csakhogy öntudatának ártatlanságát birhassa, s szívét tisztán őrizhesse meg annak, kinek esküvé...

Magyar nő vája... Szép, de jellem- becsület- s szerelemszilárd. Szépsége bájhatalmával annyira tisztelet korlátai között tudá tartani a lebüvölt királyt a lelkes szép nő magasztos tiszta szelleme; hogy soha arról megfeledkeznie

sem lehetett: miként hatalom, erő, fény, csáb, ajándék, mit sem követelhet ott, hol csak szerelemnek van joga, a női szívtől...

Péter király pedig kimondhatlanul szerette a nőt, s mit az egyik nap sikertelen hagyta, a másikon remélte elérni azt — szívét s szerelmét a szép nőnek.

A férfinak, minthogy a királytól is különös kitüntetésben részesült, vetélkedtek kedvét keresni a nép — értjük az olasz udvari nép nagyjai. —

Szerették és tisztelték őt. Csak Mirzaino volt halálos ellene, s sértett hiúsága a vélt bántásokat — különösen a leálarcozást feledni nem tudá.

Sötét haláltervének bosszu és ármány szötte hálóiba rántani a férfit egy alkalmat sem mulasztá el... Ha ez nem sikerült, hozzátartozóin tölté ki dühét... Nem egyszer veszték el a férfinak Budáról egész nyájai őrökkel együtt.

Az idegen nem szólt, bár jól tudá, hogy mindez Mirzaino műve. Nem szólt, — nem akará, hogy a királynak bejelentsék, nehogy Mirzaino bosszuját boszuval fizesse vissza.

Ő mit sem gondolt a világgal, nem az emberekkel. Bánatos volt és szomorú.

Bár a királyt mindent elkövetett hogy örömét megnyerje, misem volt reá hatással. Nem a tisztelet, nem az ajándék.

Midőn a fejedelem őt születés helyéről — Tiszavölgyé melléknévvel s egy szép helységgel ajándékozá meg, akkor még szomorubb leve, s midőn a jobbak vigasztalák, keservvel mondá, miként mind ez annyit ér neki, mint halottnak a bitor takaró, s úgy esik neki, mint esik annak az arany, kinek kitépett szive sebét akarják vele gyógyítani, s a tátongó mélyedésekbe dugdossák.

Lelke a nőért aggódott s a tisztelet, s látszólagos boldogság, melyben részesíték, percre sem vala képes feledtetni azt, kinek boldogsága lelkével egybeforrt.

(Folytatatik.)

Heti szemle.

— A magyar nemzeti muzeum éremgyűjteménye végképen be levén rendezve, f. hó 11-én délelőtt a muzeum igazgatója, Kubinyi Agoston ur őmlta a m. akademia tagjainak mutatta be azt, előadván az éremgyűjtemény keletkezésének s gyarapodtának történetét, hálásan emlékezvén báró Sina Simon hazafias ajánlatáról, mely lehetővé tette, hogy a gyűjteményt alkalmas szekrényekben elhelyezni, s a közönség számára szemlélhetővé tenni lehessen, kiemelvén végül az őr, Erdy János ur érdemét, kinek fáradozása által a gyűjtemény úgy, a mint most van, föllállított. A nemzeti muzeumnak azonban nem összes érmei vannak itt föllállítva (erre hely sincs) csak a fontosabbak és érdekesebbek, névszerint: görög 698, római 1810, celta 279, személyes 236, a Magyarországhoz kapcsolt tartományokból 108, vegyes 359, magyar 5530, összesen 9020. Hogy az olvasónak némi képzelete legyen a nemzeti muzeum éremkincseiről, megemlítjük, hogy csak római érmei meghaladják a 30,000-et. A föllállított érmek úgy vannak rendezve, hogy az éremterem közepén álló nagy négy szekrényben foglaltatnak a magyar érmek, a falmelléki kisebb szekrényekben pedig, a középső szekrényekben nem fért magyarokon kívül, a többi följebb megjelölt érem.

— Huszár Kálmán f. hó 9-én meghalt bonyi közbirtokos végrendeletében következőleg megemlékezett nemzeti intézeteinkről:

- a) a pápai ref. főiskolának 20,000 ujftot;
- b) a magyar akademia tőkájéhez 10,000 ujftot;
- c) a pesti magyar nemzeti színház nyugdíjintézetre 10,000 ujftot;

d) a bányai reform. gyülekezet tőkájéhez 10,000 újftot;
e) A bányai szegények ingyen lakásául egy ház megvételére szükséges összeget rendelt.

Oly nemzet, mely maga és hazája iránti kötelességeiről ennyi öntudattal bír, s ennyi áldozatkészségre fölemelkedni képes, — s a ját büne miatt többé el nem veszhét.

— A Divatsarnok utolsó száma Emilia közkedvességű beszélyirónónk arcképével lepte meg olvasóit.

— Uj lap. Herz János nyomdász Czanyuga József szerkesztése mellett egy „Magyar Thalia“ című színházi lapot fog kiadni, mely naponként fog megjelenni s a színlapon kívül, hirdetéseket s mulattató olvasmányt hoz.

— Budweissban minap egy 72 esztendő nőt ítéltek el 29-edszer lopásért. E nő, életének majd felét, t. i. 35 évet börtönben töltött; most megint 5 évi fogságra ítéltek.

— A pesti politikai lapok szerkesztői (kivéve a hivatalos lapokéit) f. hó 11-én délben Benedek tábornagy urhoz voltak hivatalosak.

— A gazdasági-egylet fényesen ünnepli meg gróf Festetics György emlékeztét az 1861-ki közgyűlésében.

— A pesti egyetem tanácsa előterjesztést határozott intézni a cs. kir. kormányhoz a magyar nyelvnek előadási nyelvül visszahozatala iránt.

— A pesti ügyvédi kar kérvényt adott be Benedek tábornagy urnak a magyar nyelv visszahozatala tárgyában.

— A „Honterosz“ ünnepélyről Brassóból írják nekünk, hogy az július 10-én tartatott meg méltó ünnepélyességgel. Az ég valahára engesztelődve látszott, négyheti folytonos esőzés után állandó két-három napi nyári idő volt. Az említett nap kora reggelen 5 órakor, a városi nagy templom (szász v. fekete) tornyán a fiúknak hatalmas reggeli dalra serkenté föl az ifjúságot, melynek öszvegyulte után a dicsőített Honterosz egykori lakháza előtt megkezdett az ünnepély, honnan az egész ifjúság szabadba, a szintén Honterosz után elnevezett rétre ment ki, hol késő estig roppant közönség részvéte mellett folyt a multság zene, tánc, testgyakorlati mutatványozás, étel ital sat. közt. Késő estén (11 felé) vonult be, az erdei utakon csillogó pózna-lámpák fényénél a vigkedvű ifjúság a városba, s szokott rendre térve, évi emlékekkel gazdagulva sohajt a jövő „Majales“ (Juliales?) felé.

— Örvendetes szorgalom fejteik ki Brassóban a szépités s építkezés tekintetében. A főtca, a „nagy“ vagy Bárcautca valóságos építkezési színhely, mert egymás mellett egész soron részint új épületek keletkeznek, részint ujitatnak régiek. Legelől áll ezek közül az iparegyletnek épülő háza, nagyszerű modorban, egy állandó műtárlat számára szervezve.

— Brassói levelezőnk szerint az iparvilágban lázas izgatottság uralkodik, sokan nem tudnak megbarátkozni az új elvekkel; de mégis mind új üzletke bejelentése, mind a szervezés elég kellemes gyorsasággal folynak, s nevezetesen magyar kézműveseink és iparosaink dicsérendő tevékenységet fejtenek ki. Az eddigi új üzletbejelentések száma Erdélyben a 300-at jóval túl haladja, kerületünkben 180-at tesz. — Fürdőink élénkülnek, Előpatak ismét a legkedveltebb, ámbár az ujon berendezett Tusnád is szép látogatásnak örvend.

— A sárospataki ünnepély. A „P. N.“-nak jul. 7-ikéről írják: „Ma reggel óta e kis csendes városka egészen zajos nagy várossá lön. A két haza minden részéből gyűlnek a vendégek a hólnapi háromszázados ünnepélyre. Az országot telve kocsikkal, a város végén nagy diadalivek emelkednek, s minden házon nemzeti zászló lobog. Tolongás, zaj, öröm mindenütt. Oly nagy a vendégek száma, oly általános a lelkesülés, mintha e felekezeti ünnepélynél többet, nemzeti nagy ünnepet ülnénk. A diadalivekhez tömegesen gyűlekszik az ifjúság és nép, várva az érkező vendégeket. Most az akademia küldöttségét éljenzik meg, majd Vay Miklós bárót, itt a superintendentiák, ott az iskolák küldötteit. Majd minden protestáns iskola, egyházmegye képviselve van s mind a négy ref. superintendent falai közt tiszteli Sáros-

patak. Sőt Erdély sem maradt el, hiven megemlékezett azon napokra, midőn a magyarországi egyházzal csaknem egységi viszonyban volt, s Bocskaytól Apafiig annyi dicsőség és balsors, annyi öröm és fájdalom fűzte örökre egymáshoz. Tizenkét tagból álló küldöttség jelent meg Erdélyből, részint a muzeumegylet, részint az iskolák részéről gróf Mikó elnökléte alatt. Nincs a városnak egyetlen háza, hol vendég ne volna, a hercegi kastély is szintén tele. Este nagy fáklyás menet vonult Vay Miklós báró szállásához, mely a hercegi kastélyban volt. Lelkes szónoklatok tartattak. A Szózat és Hymnusz zeng az utcákon.

— A Pesti Hirnök 98-ik, és a Pester Lloyd 159. számát hatóságilag lefoglalták.

— Az osztrák álladalmi adósság öszvege 2,268,071,532 ft. 19 $\frac{1}{10}$ kr, mely évenként 99,465,947 ft. 59 kr. kamatot igényel.

— Thali Kálmán tehetségű fiatal költőnkől ismét új költeményeket várhatunk. Mint halljuk, a magyar királyokat dicsőítő dalok kerülnek most sajtó alá, mihelyest a „Kárpáti kürt“ 2-ik kiadása elkészül.

— Hory Farkas költőnk kiadás végett Pestre egy 8 énekes humoristikus elbeszélést küldött, melynek címe: „A bűvész inas“. Reményljük, hogy könyvkiadóink közül találkozik, ki a kiadást elvállalja.

— Mint értesülünk, Salamon Ferenc derék történetbuvárlónk a Budapesti szemlében megjelent igen érdekes értekezését: „A török uralkodás Magyarországon“ külön füzetben akarja kiadni, bővitve egy, helyszűke miatt a Budapesti Szemlében meg nem jelenhető utószóval. Minden magyar olvasónak ajánlhatjuk a tervezett becses könyvet, mert alapos tanulmány gyümölcse levén, egyszersmind ékes előadás által is vonzóvá tétetik.

— Csanádon egy tíz éves fiu, Wagner Antal, magára hagyatván, megholt atyja után hátramaradt pistolt eltalált, és avval az udvarban levő játéktársát agyonlőtte.

— Uj kaszinó tervben. Pesten az írók, művészek, kereskedők, ügyvédek s más honoratiorok olcsóbb kaszinót akarnak alapítani; az engedélyért már folyamodtak is.

— A Nagy-Cenken építendő templom alapkövét jövő Szt.-István fogják letenni. E templomot nem rég halála előtt még maga Széchenyi készítette Ybl pesti építészszel. A templom Szt.-István nevet viselendő.

— A halál ellen nincs orvosság. Ez igazságot akarja megcáfolni egy lángész, ki is a brüszeli tudományos akademiához emlékiratot nyújtott be, melyben bizonyítani igyekszik, hogy az állatok életét bizonytalan időre meghosszabbíthatni, a vízbefultakat harmadnapra is életre hozhatni, sőt a megfagyottakat tíz év múlva is föléleszthetni. Ez emlékiratot a fönt nevezett akademia komoly figyelemre méltatá s szakértő férfiakból álló bizottmány megbíralása alá bocsátotta.

— A sárospataki ünnepélyre a küldöttségek f. hó 7-én mind megérkeztek. Az ünnepélyt rendező bizottmány számukra szállásukról eleve gondoskodott. Itt volt Tompa Mihály, Lévai József és Gyulai Pál; itt voltak: az ösz Patóczy László, gróf Mikó Imre, b. Vay Miklós, gr. Dessewffy Emil, b. Kemény Zs., b. Podmaniczky Frigyes, Bónis Sámuel, Zsivora György, a négy ref. superintendent, Lónyay, Ragályi Károly, Dobos János, Nagy Péter, Fináli, Mentovich, Ballagi Mór, gr. Károlyi Ede, Tisza Kálmán, gr. Andrassy Manó és Gyula, sat.

A nemesszívú Bretzenheim hercegnő a vendégsereg számára megnyitá a régi Rákóczy-vár kapuit, s e vár körében elterülő pompás kerteit. Fölhangolt kedélylyel jártunk ennek hús árnyaiban; voltunk a történeti híru „sub rosa“ teremben, hol két fa-szobor töredékeit találtuk, melyek régi magyar alakokat ábrázolnak; fölmentünk a vár legmagasabb pontjára, honnan fölséges kilátás nyílik egyfelől a zempléni hegyekre, másfelől a végtelen rónaságra. Megható jelenet volt, hogy a régi jóbarátok és ismerősök, kik szétszórva él-

nek a haza legtávolabb vidékein: egymással itt e magas vár-fokon találkoztak ismét, hosszú távollét után.

Az ünnepély előestvéjén a „Szózat“ megzendült az ifjuság és a roppant tömegek ajkain, kik a főiskola előtt s a főutca hosszában sereglettek össze. Kilenc óra után az örömben zajgó lelkesült sereg diszmenetté alakult, s a Rákóczy-induló mellett tömördek lobogó fáklya kíséretében a Bretzenheim hercegnő laka felé vette útját, hol a többek közt báró Vay Miklós és gróf Mikó Imre urak voltak elszállásolva. A palotához érve, a főiskola seniora, b. Vay Miklós urhoz üdvözlő beszédet intézett, mire a főgondnok ur nyájas szavakban válaszolt. Az itt egybegyűlt sokaság számát 8—10 ezerre tehetni.

Julius 8-án az ünnepély maga következőleg volt rendezve.

Délelőtti 8 óraker a főiskolai előljáróság, a főiskola udvarán fogadta el a testületek küldötteit, azon sorban, mint azt fentebb leirtuk. B. Vay Miklós ő nmltga viszonzta az üdvözlő beszédekét.

Innen az ünnepélyes menet a városi templomba indult, hol a szertartás következőleg ment véghez.

Közének. Karének. A superintendens imája. Karének. Egyházi beszéd az elhunyt sup. Apostol Pál fölött. Karének. Szünet. Karének. B. Vay Miklós beszéde. Karének. Árvay J. beszéde. Karének. Ragályi K. beszéde. Karének. Lorántffy Zsuzsánna szobrának leleplezése. Hymnus. Tompa beszéde. Szózat.

E szertartás után, mely négy óráig tartott, a közebed ideje csakhamar bekövetkezett. Az ebédlő és táncterem a főiskola kertjében volt felállítva. Az itt étkezők száma hozzávetőleg 800 lehetett. Alkalmi toasztokat mondtak: Báró Vay Miklós, Török Pál, gr. Dessewffy Emil, Zsarnai Imre, Erdélyi János, gróf Mikó Imre, Palóczy László, gr. Károlyi Ede, b. Podmaniczky Frigyes, Tisza Kálmán, Dobos János, Ragályi Károly, Bujanovics, Bonis S., Pálkövi, Ballagi Mór, Tisza, Lipcsei, s az egri káptalan küldötte.

Nagy hatásuk voltak különösen a gr. Dessewffy Emil, b. Podmaniczky Frigyes és gr. Károlyi Ede nemzeti érzelmeiktől lobogó, szabad szellemű beszédeik, és a Ballagié; ki Bartakovics Béla egri érsek ő nagyméltóságát éltette.

Estve fényes táncvigalom zárta be az ünnepélyt, mely virradtig tartott. (M. Sz. Lap)

— Bécsi lapok azt írják, hogy József nádor szobrát újból öntik, s az új szobor huszár öltönyben fogja a megboldogult nádort előtűntetni.

— A bukaresti magyar közlöny szerint, midőn m. hó 30-án Friedrichnét a zsidóhölgyben virágkoszorúkkal jutalmazták, galambokat is vetettek neki a színpadra; a mi egyik neme a legnagyobb kitüntetésnek. Hasonló elismerésben részesült ugyanott Hollósy Cornelia f. hó 3-án az Alvajáróban

— Szász-Régenben is tartottak gyászünnepélyt Széchenyiért. A lutheran németek, és a reformált magyarok azt közösen ülték az evang. templomban, Kinn János plébánus német nyelven igen megható beszédet tartott.

— Ifj. gróf Nádasdy Ferenc és Thaly Kálmán felkészennek Árpád, a honalapító sírjának lelésére. A P. Naplóban közzétett cikkeik szerint úgy látszik, hogy e szent ereklyét az ó-budai Fejéregyház romjai alatt kell keresni. „Mily megbecsülhetlen kincs lenne a tudományra nézve, ha csak néhány betűjegyet találnánk is amaz ősrásból, melyet elődeink Aziából magokkal hoztanak! minő magasztos lenne, ha nemzedékünk késő ezred év után megjelhetné ama kardot, melylyel e hon megszerzetett!“ Szívünkben a legjobb sikert kívánjuk a derék kutatóknak.

— Beküldetett szerkesztőségünkhez: „Árpádház két

fejedelme, vagy Zoltán és Taksony kora.“ 907—972. Három énekben írta: Nagy Zoltán. Kiadják: Gyika Szilárd és Szende Béla. Ára 50 kr. Az összes tiszta jövedelem a magyar Akademiának van ajánlva. Tartalmát már a címe fejezi ki, mi csak hozzá tesszük, hogy a három ének folyékony rimmes versben íratott.

— A nemzeti bank, Karagyorgyevics Sándor volt szerb fejedelmet megkínálta a dettai uradalom megvételével, melyért 3 és fél millió forintot kér. Az alkudozások hihetőleg eredményre fognak vezetni.

A rendőr-ministeriumnak eddig már 42 fellebezés terjesztett alá, a folyóiratoknak osztott megintések megszüntetésére.

— A Debr. Közl. írja: Nehány nap óta ritka vendége van városunknak: Charles de Vis ur Brüsselből, ki egyedül azért telepedett le egy időre köztünk, hogy nyelvünket tanulmányozza. Valószínűleg nem Augburgon jött keresztül, mert ott lebeszéltek volna szándékáról.

— Zágrábban a magyar dalmutársaságot igen szívélyesen és barátságosan fogadták. Előadásaik mindig teleházban történnek, s rokonszenv és lelkesedési nyilatkozatokban sincs hiány.

— A svéd királyné mint huszár. A „Neue Hann. Ztg. írja, hogy Schonenben a hadgyakorlatokon Luise svéd királyné lovagolva jelent meg huszár egyenruhában, mely gyönyörű természetén felségesen állott; udvari hölgye az általában bámult szépségű fiatal Horn kisasszony, mint segéd tisztje, alhadnagyi egyenruhát viselt.

Temesvári ujdonságok.

* Bonnaz Sándor kanonok és cs. kir. helytartó-tanácsos, csanádi püspökké neveztetett ki.

* A kormányzó ur ő excellentiája, gróf Bigot de Saint-Quentin Károly altábornagy, f. hó 12-én reggeli 3/4 12 óraker tartotta bevonulását Temesvárra.

* Hetivásári árák július 20-án: Buz a 4 ft., 3 ft. 90 kr., csekély nemű új 3 ft. 50 kr. — Kétszeres 2 ft. 70 kr. — Rozs 2 ft. 10 kr. — Árpa 1 ft. 45 kr. — Zab 1 ft. 20 kr. — Tengeri 2 ft. 40 kr. mérőnkint. — Széna vagy Szalma mázsája 1 ft.

Szerkesztői távirtda.

Uj-Becsse. Gróf B. J. A regibb előfizetés szerint a Delejtű december végeig járna méltóságodnak; ezért a nem rég küldött 3 fl. 15 kr. az 1861 első félévi folyamára beírjuk.

Bocsár. H. Miksa, és Gyula uraknak. A jelen félévi folyamra két izben történt előfizetés; ennél fogva egész évi előfizetőknak irtuk be, és a lapot 1861 június végeig küldjük.

Baja: Az Aldunai Lapok szerkesztőségének. Kívánságának megfelelően még felszólításának vétele előtt.

Beodra: K. F. A humoristicus cikket szívesen várjuk.

Brassó. Kh. E. Levelét a Széchenyi-ünnepély leírásával, valamint a többi érintett küldeményeket nem kaptuk. A lapunk 26. számában közölt brassói levél, mint látja, más levelezőtől ered. „Bálványosvár“ közlöttemi fog. Igérete, hogy ismét gyakrabban dolgozand, kedves. A zajzoni fürdő-életet hadd lássuk.

A Szegedi Híradó szerkesztőségének: Nem a mi hibánkból maradtak el a lapok. Hogy az iparadatok nyomozása oly eredménytelen lesz, nem hittük volna, — ily tárgyban, ily helyen.

Győr R. K. Egy március 15-én kelt levelét e napokban vettük. Magánúton fogunk válaszolni.

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

